

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per
Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum,
quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia
Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Caput III. De Inquisitione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

de postul. L. quod si forte ff. de solut. L. reo criminis. ff. eod. ex ea generali ratione; ut iidem, quia accusatio, denunciatio, inquisitio pendentes, etsi inhabilem reddant ad jura de novo acquirenda, non tamen privant jure jam quæsito, nec ejus executio. Unde Prælati accusatus, vel denunciatus à subditis, vel aliis non impeditur ab exercenda jurisdictione in suos, nisi quoad negotium, super quo denunciatus juxta dicta supra, neque ab administratione bonorum, nisi suspectus & denunciatus de eorum dilapidatione; juxta c. fin. h. t.

4. Resp. Quartò. Sunt & alii effectus denunciationis, accusationis, & inquisitionis judicialiter respectu rei, nimirum primò, quod denunciatus & inquisitus interrogati legitime teneantur fateri veritatem, Reiffenst. n. 142. dicens in suo ordine id

certum, & ibi etiam imponi reo juramentum de fatenda veritate & alii cum communi, debetque hæc præsentis rei responsio fieri ad libellum accusatorium regulariter viva voce rotundè & clarè affirmando vel negando, omisissis verbis dubiis, incertis & non specificis, quibus reus dicit se credere, putare, ignorare, aliisque non sufficientibus, nisi forte factum sit antiquum vel in ebrietate commissum, Brunnem. de process. c. 14. n. 13. & 14. Ummitus de process. c. 12. ib. 4. alique apud Lauterb. in ff. h. t. §. 18. Ubi etiam quod nutu facta confessio ad pœnam mortis non sufficiat, Posse tamen reum exceptiones declinatorias tam adversus accusationem quam inquisitionem, ut desistatur, proponere & declarare cum Mevio. p. 6. decis. 291. asserit Lauterb.

CAPUT III. De Inquisitione.

Quæst. 40. Inquisitio quid sit & quotuplex?

R Esp. ad primum: Inquisitio criminalis, de qua hic, (dum aliàs hoc nomine generalissime accepto in jure denotatur quandoque cujuslibet rei indagatio) ut sic definiri solet passim ex Gonz. ad c. 21. h. t. n. 8. quòd sit criminis vel criminosis per judicem legitime facta investigatio, dicitur primò: *criminis vel criminosis*, ut vel sic comprehendantur omnes ejus species, dum aliqua illarum versatur circa delicta quasi in abstracto, alia circa personas ea committentes. Dicitur secundò: *facta per judicem*, intellige competentem. Dicitur tertio: *legitime facta*, hoc est, juxta præscriptum canonum & legum, uti singula hæc declarabuntur in sequentibus.

2. Resp. ad secundum: Inquisitio principaliter dividitur bifariam, vel, ut plures, trifariam, nimirum in generalem & specialem, quibus aliqui addunt mixtam. Generalis propriè talis, seu ut alii, Generalissima est; cum judex vel superior generalia, nulla expressa persona aut delicto, ex mero officio, seu nullo accusatore aut denunciatore urgente, eorum vires supplente fama, indicitiis, vel ipsius officii debito, vi cuius potest indagare, & quandoque suis temporibus tenetur tam juxta jus canonicum c. 1. de off. ordinarii. c. Romana. censibus in 6. juncto. Trid. cess. 25. de regul. c. 8. quàm civile l. 13. ff. de off. præsid. bono communi sic exigente, indagat, an in provincia, diocesi, civitate, monasterio delicta aliqua facta, an leges & statuta serventur, arg. c. 1. de off. ordin. c. 29. de præb. & dignit. c. 25. h. t. Uti faciunt Episcopi visitando diocesis, superiores regulares monasteria, Præsides sæculares provinciam, instituta quandoque hac inquisitione generali judicialiter, cum tamen ea ordinariè, præsertim apud regulares & Episcopos non nisi paternè ad emendationem & præcautionem, & non ad vindictam publicam delictorum per eam deprehensorum instituantur: potest nihilominus etiam in ordine ad judicialem pro exemplo aliorum institui, prout cum communi sentire videntur Clarus. §. fin. q. 6. n. 1. Farin. in p. 2. judic. part. 6. c. 1. de inquisit. n. 29. Lib. in c. 1. de off. ordin. Pirh. l. c. n. 50. quos citat & sequitur Reiffenst. h. t. n. 153. arg. c. 1. c. 1. l. 13. ff. de off. præsid. Unde & inquisitionem hanc generalem subdividi in paternam (canonice tamen ac legitime institutam) & judicialem asserit Reiffenst.

n. 153. & 154. Inquisitio specialis propriè talis est, dum judex vel ex mero officio suo vel ad alicujus privati querelam, aut ad officialis seu ministri publici ad hoc constituti denunciationem indagat de delicto aliquo in specie interrogando, v. g. num Titius commiserit hoc homicidium, de quo commissio constat. Fagn. in c. qualiter c. 2. h. t. n. 62. Marant. l. c. n. 12. cum communi & de hac potissimum agitur hoc loco. Mixta prout à generali propriè dicta distinguitur, est, dum judex aut superior nulla determinata seu expressa persona de certo aliquo crimine inquirat, respectu plurium personarum, quænam earum id commiserit; vel è contra nullo expresso crimine, de certa persona inquirat, an aliqua crimina commiserit, an leges observeat, an violet, qualiter in officio suo se habeat?

Quæst. 41. Quinam & contra quos inquirere possint vel non possint?

R Esp. ad primum: Quilibet judex, sive sit sæcularis sive Ecclesiasticus, inquirere potest inquisitione tam generali quam speciali & mixta, modò sit competens, alioquin inquisitio erit nulla. Sylv. v. inquisitio q. 1. dicto 2. Marant. l. c. n. 102. Pirh. h. t. n. 49. juxta c. irrefragabilis 13. de off. ordin. & toto tit. c. si non à compet. jud. sic nulla est inquisitio tam civiliter, quàm criminaliter facta à iudice sæculari contra personam Ecclesiasticam. Farin. pr. crim. p. 1. l. 1. tit. 1. q. 1. n. 55. cum communi juxta c. 8. & 10. de judic. c. 2. de foro compet. Sic criminaliter inquirere nequeunt non habentes merum imperium seu jus Gladii & potestatem cognoscendi causas criminales, nisi fortè incidenter, dum causa criminalis connexa alteri causæ principali, quæ sine ea definiri nequit. Farin. l. c. n. 56. & 57. Pirh. l. c. cit.

2. Resp. ad secundum: Primò ante omnia, ut inquisitione speciali contra aliquem inquiri possit, debet is esse subiectus jurisdictioni inquirentis, quoad articulum, super quo inquiritur, cum alias non sit judex competens inquisiti. Sylv. l. c. q. 3. n. 5. dicto 1. Pirh. l. c. quævis is etiam judicem competentem reculare possit, dum is ei suspectus est. Sylv. l. c. n. 6. Secundò de jure debet esse præsens, aut saltem citatus per contumaciam absens, quævis id curiarum praxi non observetur, cum etiam contra absentem non citatum inquiri possit, ut Farin. l. c. q. 1. n. 69. Clar. l. c. q. 11. n. 2. quos citat & sequitur Wiestn. h. t. n. 95. Tertio ut non sit abso-

lutus

latus legitime, à crimine de quo inquiritur, de crimine enim à quo absolutus per sententiam definitivam, vel etiam condemnatus vel punitus denuo inquiri nequit. Abb. in c. de his. h. t. Alexand. vol. 1. conf. 1. col. penult. Marant. p. 6. tit. de inquisit. n. 49. limitans id ipsum pluribus num. seq. juxta ea, quæ dicta sunt supra de accusatione & denunciatione q. 17. plura huc spectantia ad personam, qualis ea esse debeat, ut de ea inquiri possit, dabunt quæst. seq.

Quæst. 42. De quibus delictis inquiri possit ex officio nemine accusante aut denunciante?

R Esp. in genere judicem competentem procedere posse ex officio ad inquirendum de quibuscumque delictis præcedente accusatione vel denunciatione tam de jure civili, quam canonico. Et contra sine iis præviis id regulariter eum non potest, tanquam regulam supponunt passim AA. Marant. l. c. n. 105. Farin. l. c. n. 8. arque etiam Judex de omni crimine, in quo intervenit accusator, & pendente accusatione in judicio deducta moritur, inquisitionem prosequi debet, ne delicta impunita permanent, Marant. l. c. n. 180. cum Bart. in l. 3. §. 1. col. fin. ff. de lib. agnos. & in l. inter accusatum. ff. de judic. publ. & id locum habet, accusatore absente, vel accusatore desistente, colludente & transigente, Marant. l. c. Nihilominus hodie ex recepta generali locorum consuetudine, etiam de jure & foro civili permixtum est Judici in omnibus delictis procedere ex officio, sine accusatione & denunciatione; ac ita inquisitio, quæ aliàs non erat, nisi remedium extraordinarium, quæ Judex sic procedere poterat, non nisi in delictis exceptis, facta est remedium ordinarium, non secus ac accusatio & denuntiatio, Pirh. h. t. num. 49. teste Clar. l. c. q. 1. n. 3. lim. 3.

2. Resp. Secundò in specie: Potest inquiri de crimine ad poenam ordinariam, de quo quis absolutus per viam denunciationis evangelicæ, quia per dictam denunciationem actum tantum fuit, ut denunciatus emendaretur, non ut puniretur, Marant. l. c. n. 86. Item de delictis, de quibus absolutus in foro conscientie; quia etiam salutarem poenitentiam pro iis receperit, perque eam satisfactio præstata Deo & Ecclesiæ; non tamen reipublicæ per delictum offensæ, adeoque in ordine ad poenam legitimam inquiri potest, Marant. l. c. n. 87. citatis Felin. & Abb. in c. de his. h. t. Secundò, id potest etiam ad commodum privatorum circa crimen usuræ manifestum, dum usurarius extorsit usuras ab aliquo debitore, quas fortè ob ejus potentiam debitor repetere non audet, ita tunc nemine petente potest inquirere contra eum, & compellere ad restitutionem usurarum, c. cum in diocesi de usur. Abb. in c. suas. eod. tit. not. 2. ubi etiam, quod possit ex officio impedire, ne usuras necdum solutas exigat, Marant. p. 6. t. de inquisit. n. 106. An verò possit Judex etiam ecclesiasticus inquirere criminaliter contra usurarium, eumque puniri poena criminali, non convenit inter AA. adstruit Marant. n. 111. & utriusque sententiae rationes deducendo, ac tandem adherendo affirmativè eandem fuisse stabilis; quem vide. Tertiò, in omni delicto, quod committitur per conspirationem, dum nempe plures conspirant seu conjurant simul in aliquod malum, L. 1. c. de monopolis, & ibi Bald. Marant. l. c. n. 128. qui etiam n. 129. varias poenas taliter conspirantium enumerat. Quartò, in omni causa miserabilium per-

R. P. Lenz, Jur. Can. Lib. V.

sonarum (quales censentur pupilli & viduæ, dum pauperes sunt, secus si tales non sint, Marant. n. 233.) potest ex officio Judex inquirere ad privatum etiam earum commodum, in injuriam illis illatam, Abb. in c. ad nostram. il. 2. de jurejur. col. 2. in fin. Alex. in l. 1. ff. de jur. omn. judic. col. 1. aliique citati à Marant. n. 232. quin & dando illis ex officio advocatum, L. nec quidquam. ff. de off. procur. Quinè, in casibus & delictis, quæ notoriè liquent Judici ex actis, etiam ea nemine petente supplendo, c. significaverunt de testib. Felin. in c. ex tenore de rescriptis col. fin. Marant. num. 234. quin & inquirere sic potest de omni crimine undecumque notorio, L. ea quidem c. de accusat. & ibi Bald. Salic. Marant. n. 162. Sextò, potest Episcopus, seu Judex ecclesiasticus habens suspicionem de parentela conjugum, nemine petente inquirere de quolibet impedimento matrimonii, c. porro. in fin. de divort. Abb. ibid. Gl. in c. 1. de offic. ordin. v. Canonis. Marant. n. 136. Septimò, in omni crimine & injuria commissa contra Ecclesiam & ecclesiasticas personas, aut etiam commisso in Ecclesia, L. quis in hoc. c. de Episc. & Cleric. & ibi Bald. Marant. n. 141. Octavò, in omni crimine Sacrilégii, & in specie in blasphemia Dei, Marant. num. 143. & 144. Nondò, contra tutorem suspectum, etiam ad removendum illum ab officio, L. 3. §. praterea. ff. de suspect. tut. & ibi Bart. Marant. n. 147. idque favore pupilli, dum aliàs ad privati utilitatem ita inquiri nequit, Marant. l. c. Decimò, de omni delicto commisso contra se, vel in judicio incidenter, dum ipse cognoscit de causa principali, Bald. in L. jubemus. c. de prob. col. 2. in fin. Marant. n. 151. quin &, ut idem n. 157. Ubicumque Judex incidenter cognovit de crimine, potest de eo inquirere nemine accusante. Undecimò, ita inquirere potest de delicto commisso per suum officialem in officio, non tamen de commisso extra illud, nisi sit notorium, Bart. in l. si quis forte. §. 1. ff. de poenis. Marant. n. 161. Duodecimò, de omni crimine, de quo præcessit inquisitio generalis ad inveniendos malefactores; cùm ea inquisitio sit præparatio ad specialem inquisitionem contra eosdem repertos, Bart. in L. jubemus. c. de probat. col. 2. Bald. in L. ea quidem. c. de accusat. col. 7. Abb. in c. bona. il. 1. de elect. not. 6. Marant. n. 164. & 174. Decimò tertio, de crimine lenocinii inquirere potest sine accusatore, Marant. n. 162. idem cum Angel. dicens n. 170. de adulterio, aliis id ipsum limitantibus; si sit notorium. Decimò quartò, de crimine læsæ majestatis per extrav. ad reprimendum, Marant. n. 175. quamplurimos alios casus, in quibus Judex inquirere potest, nemine accusante vel denunciante, vide collectos à Marant. an. 106.

Quæst. 43. Fama & infamatio, quæ & quotuplex, qualem probationem faciat, & quali ipsa probatione indicat?

R Esp. Primò: Fama sumitur tam in bonam, quam malam partem, in priore acceptione, est nomen bonum, seu status illæ dignitatis, moribus ac vita comprobatus, L. 5. §. 1. ff. de var. & extraord. cogn. Pirh. h. t. num. 57. not. 4. cum Mascard. de prob. vol. 2. concl. 747. n. 3. In secunda acceptione est idem, quod infamia, diciturque status læsæ dignitatis, vita & moribus reprobat, ut Fagn. in c. 7. de cohab. cler. & mulier. Pirh. l. c. dicitur fama clamorosa, quæ latè divulgata, Abb. in c. qualiter & quando. num. 5. differt à rumore, quod

quod is ab incerto, fama à certo autore prodit, quoddamque fama per totam vel majorem viciniam partem sparsa, rumor non nisi per minorem, AA. in cit. c. 7.

2. Resp. Secundò. Fama, etsi sufficiat ad inquirendum contra infamatum, Clar. §. fin. q. 2. n. 1. Pirh. b. t. n. 58. not. §. se sola tamen, nec in civilibus, nec in criminalibus plenam probationem facit; ut idem cum Glos. in cit. c. qualiter. v. famam. imò nec semiplenam in criminalibus, utpote in quibus requiritur probatio luce meridiana clarior, ut Farin. in prax. crim. p. 1. l. 1. tit. 5. q. 47. n. 39. faciet tamen probationem plenam, si orta fama ex verisimilibus causis & conjecturis, adsintque insuper alie conjecturae & praeceptiones graves, urgentes, ex se sufficientes ad semiplenam probationem constituendam, Farin. l. c. n. 88. Masc. concl. 122; n. 22. & seq. quos citat & sequitur Pirh. l. c.

3. Resp. Tertiò. Dum ad inquirendum praequiratur probatio seu infamia, non hoc ipso requiritur probatio infamiae, seu ut Judex processum inquisitionis incipiat à probatione infamiae; sunt enim haec duo: praequiri infamiam, & praequiri probationem infamiae, valde inter se distincta; sed sufficit ei, de illa constare quacunque ratione; ita Glos. in cit. c. qualiter b. t. v. acquirendum. Abb. ibidem. n. 17. Fagn. n. 64. Pirh. b. t. n. 75. idque, etiam si inquirendus negaret se infamatum, Pirh. l. c. Sed neque tenetur Judex, dum procedit ex officio, facere fidem de infamia, cui enim eam faceret, cum ipse sit Judex? Pirh. l. c. tenetur tamen plenam fidem de ea facere Judex à quo coram Judice ad quem, si inquisitus appellaret, Abb. Fagn. l. c. Jo. Andr. in idem c. qualiter b. t. num. 36. his praemissis tanquam praenotatis sit

Quaest. 44. An & quando infamia praequiratur ad inquirendum generaliter?

Resp. Inquisitio generalis, seu generalissima, quae fit ad investigandum non unum, sed plura in genere delicta, ut institui possit etiam judicialiter, nullius in particulari personae infamia praequiratur, Abb. in c. 1. de offic. ord. Farin. l. c. p. 1. l. 1. de inquis. tit. 1. q. 9. n. 18. Marant. l. c. n. 29. Clar. §. fin. q. 6. n. 1. Less. de just. l. 2. c. 29. n. 108. de Lug. de just. d. 37. §. 5. n. 56. Pirh. b. t. n. 50. Wiestn. n. 74. & 75. cum comm. DD. tam Jurist. quam Canonist. juxta praxin quotidianam tribunalium, tam saecularium, quam ecclesiasticorum etiam regularium, ex ea ratione, quod hac inquisitio necessaria sit ad purgandam reipublicam à criminibus, & refranandos mores perditos; & ex altera parte nulli per eam fiat injuria, cum de nullo in particulari inquiretur. His non obstante, quod quorundam scelera occulta detegantur; cum id sit per accidens, & prae intentionem inquirentis in ea solum, quae jam publica sunt, etique incommodo prevalere debeat bonum commune, dum hac ratione manifestantur multa crimina mansura aliàs incognita & impunita, Pirh. l. c. Unde jam etiam subditi interrogari in hac inquisitione, etiam sub juramento non tenentur respondere manifestando delicta occulta illorum, qui ratione illorum nulla laborant infamia, Arg. cit. c. qualiter. Pirh. n. 51. Lug. l. c. remittens ad Less. l. c. num. 109. & Suar. Tom. 4. de relig. t. 10. l. 10. c. 1. num. 7. Quin & nec licet interrogari possunt de talibus delictis occultis, si probari nequeunt in judicio, & consequenter nec puniri; cum tunc manifestatio il-

lorum serviret tantum ad injustam infamationem, & sic peccaretur contra justitiam, Pirh. l. c. citata Lessio, ubi ante n. 112. & Laym. l. 3. t. 6. c. 2. n. 3. cujus proinde rationem reddit de Lugo l. c. Quod Praelatus nequeat, praecipere aliquid, contra jus naturae obligans ad non diffamandum proximum, quamvis addat, hanc rationem non videri omnino efficacem, ex eo, quod qui sciens occultum delictum, potest illud probare in judicio, possit, si velit, desuper accusare, adeoque Judex obligando illum ad manifestandum illud, nihil iniquum ageret, adeoque nec praecipiendo illud manifestare, si desuper interrogetur. Verum neque manifestari posse delicta occulta, etsi probari possent in judicio, constat ex eo; quia interrogatio & manifestatio tenderet ad punitionem; cum tunc requiratur infamatio; ita Less. Pirh. l. c. nisi forte manifestatio facta Praelato necessaria esset ad emendationem delinquentis, (in quo casu manifestandum Praelato, non tanquam Judici, sed tanquam patri) vel nisi necessarium ad avertendum grave malum reip. vel privati innocentis, Less. n. 122. Pirh. l. c. cujus tamen postremo contrarium asserere videtur Reiffenst. dum n. 158. ait, inquisitionem generalem judicialiter, id est, ad punitionem & vindictam institui posse nulla praecedente infamia, arg. e. i. de offic. ordin. quam limitationem etiam adjicit de Lugo l. cit. n. 57. & 58. Neque lucusque dictis de inquisitione generali advertantur textus quidam juris expressè requirentes praevia infamiam, cum hi non de generali, sed specialis inquisitione intelligendi, Reiffenst. b. t. n. 160. cum Passerin. in tribun. regul. q. 8. n. 13. & 14. & Ameno. De cetero, ut iidem, etsi non requiratur infamia vera, requiratur tamen aliqua suspicio, praesumptio vel indicia, aut aliqua relatio alicubi committi delicta, & esse homines morum depravatorum, dum inquisitio generalis instituitur judicialiter, eo quod, cum taliter instituta tendat ad punitionem & vindictam publicam, ad quam nemo condemnari potest sine accusatore, & nemo esse possit simul accusator, aut denunciator & Judex, adesse debeat aliquid, quod loco famae deficientis vices accusatoris & denunciatoris subeat, quale quid sunt dicta indicia, praesumptiones, suspensiones; ita Reiffenst. b. t. n. 162. unde dum Pirh. alique ajunt, ad inquisitionem generalem procedi posse sine ulla praevia occasione, intelligendi sunt de inquisitione generali instituta paternè ex mero inquirentis officio, ut fit ordinariè dum Episcopi dioecesi, & regulares visitatores monasteria visitant.

Quaest. 45. Ad inquisitionem mixtam, an & qualiter praequiratur infamatio?

1. Resp. Primò. Inquisitio mixta seu generalis secundum quid (nimirum respectu personae) dum ubi de delicto commisso constat, inquitur solum generatim in personam, quae illud commiserit, non tantum potest, sed & debet institui nulla praecedente infamiatione, aut etiam suspicione de aliqua in particulari persona, Farin. l. c. q. 9. n. 18. Clarus §. fin. q. 5. n. 5. Less. cit. c. 29. n. 114. Laym. l. 3. t. 6. c. 2. n. 3. Suar. l. c. c. 11. n. 4. de Lug. l. c. n. 58. Pirh. b. t. n. 54. cum commun. & juxta praxin ordinariam utriusque fori, Arg. l. 1. §. qui questionem. ff. de quest. contra Cajet. & Sot. apud Less. negantes licere talem inquisitionem, Quod autem possit institui talis inquisitio, ex eo liquet, quod per eam nullius fama laedatur, quam

ditio inquitur, quis hoc fecerit, aut quoniam defu-
per infamati laborent suspitione; et si per eam de-
in aperitur via ad specialem inquisitionem, dum
interrogati denunciant aliquem, aut talia produnt
indicia, aut rationabiles suspiciones, ut inde deve-
niri possit in notitiam rei talis criminis, Clar. Pirh.
h. t. n. 116. quod verò debeat in-
stitui, ex eo conficitur; quod nisi fiat etiam nulla
præcedente fama, id redundaret in gravissimum
populi scandalum, cum videret, Judicem non in-
quirere in authorem notorii criminis & criminosi;
præterea præberetur occasio audaciùs delinquenti
spe impunitatis. Notandum hic denud, quod sub-
diti interrogati non teneantur in hoc casu manife-
stare authorem occultum criminis, nisi de eo infa-
mia publica aut sufficientia forent indicia; cum Ju-
dex aliter jus non habeat interrogandi de delictis,
multoque minus reus seipsum prodere, Pirh. l. c.
cum Less. l. c. n. 128. sub eadem tamen limitatio-
ne, nimirum nisi crimen adhuc esset continuandum,
aut immineret inde grave damnum alteri, quod ali-
ter declinari non posset. De cætero de delicto in
specie, inquirere potest Judex, etiam si de eo non
constet certò, nec adsit fama de eo commissio, mo-
dò sint indicia alia, præsumptiones aut suspiciones,
Reiff. n. 167. addens n. 168. in hoc casu inquisi-
tionem institui non posse, ne quidem in genere de
delinquentibus, nisi de corpore delicti constet certò.

2. Resp. Secundò: Inquisitio mixta seu gene-
ralis respectu omnium criminum contra personam
in specie, an nimirum rea sit aliquorum criminum,
institui potest paternè, etiam non præcedente ejus
infamia, ut constet ex universalis superiorum, tam
secularium, quam ecclesiasticorum, etiam regulari-
um consuetudine & praxi; dum Episcopi, eorum-
ve Visitatores, de Parochis, aliisque Clericis in
specie, Visitatores regulares v. g. provinciales de Re-
ctoribus, Guardianis, Prioribus, aliisque Subditis
in specie paternè indagare solent, qualiter se gerant
in officiis suis, num leges & statuta, & disciplinam
servent, vitiiis aliquibus & excessibus dediti sint,
Reiff. n. 168. cum Amenopr. crim. tit. 11. v. in-
quisitio. §. 2. n. 2. & 12. Non tamen sic institui
potest judicialiter, ut idem, cum de delictis, quæ in
specie non expressa Superiori ut Judici proponun-
tur, nemo possit accusari, denunciari, aut infamari
in ordine ad hoc, ut is judicialiter inquirere & pro-
cedere valeat.

*Quest. 46. An & quando prærequira-
tur infamia inquirendi ad inquisi-
tionem specialem?*

1. Resp. Primò, ad inquisitionem specialem
simpliciter, id est, contra certam personam
de certo delicto instituendam judicialiter ex officio
nemine accusante & denunciante, regulariter ne-
cesse est præcedere infamationem ejusdem personæ
de eodem crimine, Clar. §. fin. q. 6. n. 1. Fagn. in
c. qualiter. 1. §. 2. h. t. n. 46. Farin. l. c. q. 9. n. 1.
Less. l. c. n. 121. de Lug. l. c. n. 56. Wiestn. h. t.
n. 76. Reiffenst. n. 173. juxta c. inquisitionis. §. 3. c.
oporteat. c. qualiter h. t. c. de simon. si is, qui, in 6.
ex ea ratione, quod ad punitionem publicam crimi-
num procedi nequeat sine scientia publica, qualis
non habetur, nisi per evidentiâ facti, ejusve legiti-
mam probationem, vel rei confessionem aut ac-
cusationem, vel denunciationem, vel alia indubitata
indicia, vel infamationem. Hæc in specie requi-
ritur, dum alia deficiunt, uti deficiunt, dum Judex
purè ex officio, nemine accusante vel denunciante,

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. V.

aut aliter petente, nullis etiam indicis aut præsum-
ptionibus apparentibus inquiri, ne aliàs in hoc casu
ob deficientes infamationes prævias, vel per ipsam
inquisitionem sine iis factam suspicaretur esse talis,
vel etiam de aliquo, num sit fur, homicida, adulter;
gravissimè læderetur fama inquisiti, dum à populo
haberetur pro tali, vel ex hoc ipso, quod desuper
inquisitus sit. Unde jam etiam in hoc casu Præla-
tus regularis hac inquisitione in ordine ad penam
gravem, vel incarcerationem, ejectionem procedere
nequit contra religiosum sibi subditum non infa-
matum, propter generalem compositionem juris,
ad istiusmodi inquisitionem exigentis diffamatio-
nem, & non excipientis regulares; Sylv. v. inquisi-
tio. q. 3. d. 2. Sanch. consil. l. 6. c. 3. du. 25.
Wiestn. h. t. n. 86. His non obstante, quod in
contrarium obijciunt quidam ex c. 7. de statu Mo-
nach. cum ibi sermo sit de inquisitione generali, ut
Barbol. ibid. n. 17. Sanch. l. c. n. 4. De cætero,
quod inquisitio hæc simpliciter specialis nulla præ-
cedente infamia institui possit, quin & quandoque
debeat ex officio paternè, seu ad emendationem tan-
tùm, præter AA. jam cit. tenent Abb. in c. quali-
ter. n. 17. Sanch. l. c. n. 4. & Fagn. ibid. num. 45.
Sylv. v. inquis. q. 4. d. 3. Pirh. n. 64. quos citat
& sequitur Reiffenst. n. 175. Arg. c. postquam, &
c. nihil de Elect. ubi jubetur inquiri super vita &
moribus eligendi vel promovendi ad Prælaturam,
ne promoveatur indignus: quod tamen argumen-
tum, num rectè adducatur dubio, cum quamdiu
non inquiritur de certo aliquo crimine, non sit in-
quisitio simpliciter specialis, sed potius mixta. At-
que in hoc casu paternæ inquisitionis simpliciter
specialis requiri aliqua indicia, seu suspiciones, pate-
bit ex sequentibus. Nihilominus & inquisitio
specialis in pluribus casibus institui potest absque
prævia infamatione & denunciatione. Unde dixi in
responsione: regulariter requiri infamiam. Sic
enim id fieri potest primò, dum adsunt legitima &
sufficientia indicia commissi criminis contra inqui-
rendum, utpote suppletia vicem infamationis, &
plerumque fortiora, quam infamatio, Farin. l. c.
n. 21. Marant. l. c. n. 22. Clar. l. §. fin. q. 20.
n. 2. de Lug. de justit. d. 37. f. 6. §. 6. Pirh. h. t.
n. 61. Reiffenst. num. 189. Guazz. reorum defens.
91. n. 14. Wiestn. n. 79. idque etiam si solum sint
probabilia, seu verisimilia, & minora, quam quæ
jure exiguntur ad torturam; ut Wiestn. cit. Guazz.
& Farin, quamvis hic apud Pirh. dicat, debere
esse propinqua, non remota; & Navar. & Suar.
apud de Lugo non admittat hanc exceptionem, nisi
indicia sint manifesta & publica: quibus opponit
ipse de Lugo, quod hac ratione non esset exceptio,
cum ex ipsis talibus indicis generetur infamatio;
De cætero rectè dicit Farin. l. c. q. 1. n. 45. quæ-
nam sint indicia legitima & sufficientia, relinquen-
dum iudicis arbitrio & iudicio.

2. Resp. Secundò: Si inquisitio fiat citra præ-
cedentem infamiam, præsentem reo non contradicen-
te, nec quidquam contra hoc excipiente; valet
enim, nec amplius impugnari potest processus, Fa-
rin. l. c. n. 12. Clar. l. c. q. 6. n. 9. Marant. l. c. n.
27. quos citat & sequitur Pirh. n. 62. juxta expres-
sum textum c. 2. C. ult. h. t. in 6. & ex ea ratione,
quod requisitio illa infamiae præcisè inducta in fa-
vorem rei, cui uti & exceptioni dilatoriae Judicis ei
competenti, tacendo tacitè renunciat, dum quili-
bet juxta c. Apostolicam de regular. favori pro se
principaliter inducto renunciare possit, cum forma
illa, seu ordo procedendi judicialiter non nisi prævia

infamia, non sit de substantia processûs, ita ut ei renunciari non possit. Pirh. *l. c. in cit. c. ultim. h. t. v. ne quibus*. Porro idem, quod sine infamacione inquiri possit reo præsente non contradicente, locum quoque habeat reo absente contumaciter, cum is non sit melioris conditionis quoad hoc, quam præsens; adeoque si præsente reo non opponente exceptionem de non præcedente infamia, valet inquisitio; multò magis valebit, si contumaciter absenteam non opponat, ait Pirh. *n. 63*. cum Farin. dicentes secus esse, seu non valere inquisitionem reliquumque processum, si reus absens non contumaciter vel præsens ignoraverit processum esse ad inquisitionem criminis non præcedente infamacione.

3. Resp. tertio. Si inquisitio certæ personæ de certo delicto fieret motu proprio, non valet; at si fieret ex mandato seu delegatione Principis dicentis in sua commissione sibi constare de commissio ab ea crimine, vel famam de eo pervenisse ad aures suas, tunc enim taliter delegatus seu commissarius sine infamacione illius, aut aliis indicis à se habitis procedere potest. Farin. *l. c. g. n. 13*. Marant. *l. c. n. 25*. Pirh. *n. 63*. Secus, si non motu proprio, sed suggerente seu petente aliquo delegatio fieret à Principe simpliciter, non addente, sibi constare de super, aut ad aures suas famam pervenisse, Marant. cit. Felin. *in c. caput cum oportet. h. t. n. 4*. Decio *consil. 170. col. 2*. Alex. *consil. 183. col. fin.* Pirh. *l. c.* & aliis; censetur enim Princeps, tunc velle, ut inquisitio fiat à delegato modò ordinariò, hoc est, non nisi prævia infamacione, aut indicis ab eo habitis.

4. Resp. quarto. Procedere potest judicialiter, imò teneretur iudex, nulla etiam fama alia præcedente, si fiat ad denunciationem ministri vel officialis publici ad indaganda delicta constitui. Tusch. *Z. 1. concl. 180. n. 39*. Fagn. *inc. qualiter. h. t. Pirh. h. t. n. 61*. Reiffenst. *n. 176*. Wiestn. *n. 81. arg. l. ea quidem. c. h. t.* idem est de facta inquisitione speciali judiciali, ad denunciationem viri privati quidem, sed probi, dignique fide (pro quo non habetur socius criminis, ejus dictum sine infamia aliisve indicis sicut ad torturam, sic etiam ad talem inquisitionem sufficiens non est, Wiestn. *h. t. n. 81. ex Mar. l. c. n. 113*.) simpliciter tenent Clar. *l. c. §. fin. g. 7. n. 1*. Lezan. *tom. 1. c. 27. n. 19*. Passerin. *tribun. regul. g. 8. a. 4. n. 17*. Ameno *pr. crim. n. 11. v. denunc. §. 4. g. 1. n. 24*. quos citat & sequitur Reiffenst. contra Navar. Sotum & alios plures; ex ea ratione, quòd ideo requiratur infamatio, ut suppleat vicem accusatoris, juxta *cap. qualiter 24. h. t.* in inquisitione autem speciali judiciali denunciator agit vices accusatoris, adeoque sicut accusante aliquo, ita & denunciante aliquo non requiritur præcedens infamatio. Tenet quoque hanc sententiam de Lugo *l. c. n. 64*. cum citato à se Suarez. ubi supra *c. 12. n. 131*. & plurimis apud hunc Juristis, sub iustamen limitationibus, si fiat de gravibus delictis & causis (de quibus mox seorsim) & non purè in ordine ad punitionem; sed ob bonum reipublicæ, ne delicta impunita occasionem præbeant scelestis hominibus suis criminibus eam turbandi & innocentes lædendi; hac quoque adjecta ratione præcipua, quòd necessitas præcedentis infamacionis non sit de jure naturæ, sed positiva, ut valeat in præsentem, *d. §. g. 14. p. 1. §. 3*. Sanch. & alii, cui juri præscribi potest legitima & rationabili consuetudine, quam probet ipsa praxis, tacentibus ad eam principibus tam Ecclesiasticis quam sæcularibus. Mediam quandam viam inquit Wiestn. *l. c.* dum asserit, esse locum inquisitioni speciali super infamia denunciati, & dein hac comperta, etiam

inquisitioni super ipso crimine. Verùm quidquid sit de hac quaestione, non videtur illa continere exceptionem contra responsionem, quâ resolvebatur requiri præcedentem infamiam ad inquisitionem nemine denunciante aut accusante.

5. Resp. quinto. Non requiri illam ad inquirendum de crimine læsæ majestatis, juxta Extrav. *ad reprimendum*. & Glor. *ibid. v. per inquisitionem*. item de hæresi, arg. *c. excommunicamus de heret.* Item de apostasia arg. *l. 4. de apost.* similibusque criminibus atrocibus vergentibus in grave damnum spirituale aut temporale reip. aut scandalum communitatis, tradunt Farin. *c. g. n. 14*. & 15. Less. *cit. c. 29. n. 128*. & 192. de Lug. *de jur. & just. d. 37. n. 62*. Pirh. *n. 64*. Wiestn. *n. 83*. & alii passim AA. Requiritur nihilominus in iis delictis aliqua indicia vel suspiciones non leves, tradunt cit. Less. Pirh. Wiestn. *l. c.*

6. Resp. sexto. Tamen si de uno delicto infamatus & convictus interrogari seu inquiri nequeat de aliis, de quibus in specie infamatus non est, ut contra Palud. Sylv. Armill. Tabien. Aretin. & alios cum communiore docent Sanch. *l. c. c. 3. n. 21*. & quos hic citat Navar. Cajet. Sor. item de Lug. *l. c. n. 64*. inquiri tamen potest absque speciali infamia de illis habita, sed sint circumstantiæ delicti, de quo quis infamatus convictus aut indicis gravatus est, aut cum eo connexum vel plerumque conjunctum esse solet, v. g. convictus de adulterina consuetudine cum conjugata, inquiri potest de cæde mariti reperti in adulteræ camera; infamatus de homicidio, de spoliacione, cadaveris occisi; Spoliator Ecclesiæ de effractione forium ejusdem; consuetudinem habens cum puella de defloracione ejusdem. Religiosus concubinarius de furtis, cum tales religiosi, qui aliunde non habent, res monasterii furari solent, ut alant concubinam. Ita Innoc. *in cit. c. qualiter. n. 3*. Abb. *ibid. n. 7*. Sanchez, Lugo, Wiestn. *l. c.* Et hæc, ut itidem, præsertim cum delictum, cum quo aliud connexum est, frequenter commissum & per aliquot annos continuatum. Unde de Lugo asserit, latronem de frequentia latrociniorum convictum posse inquiri de omnibus delictis.

7. Resp. septimo. Dum de eo inquitur specialiter, de quo prius inquisitum generaliter. Less. *l. c. n. 175*. Pirh. *n. 64*.

Quæst. 47. Ut procedatur ad inquisitionem specialem judicialem ex fama, præsertim contra Prælatum, querantur.

1. Resp. primò. Requiritur primò, ut fama & clamorosa insinuatio ad aures judicis pervenerit, cum is non teneatur inquirere, si diffamatio solum ad alios pervenerit, Pirh. *h. t. n. 59*. Secundò, ut sæpius juxta prudentis arbitrium pervenerit ad aures superioris; idem cit. Clar. *§. fin. g. 6. n. 20*. & Farin. *l. c. g. n. 3*. Tertio, ut fama præcedens inquisitionem originem habeat à personis honestis fide dignis, & non à malevolis vel improbis, ut Pirh. cum Farin. *l. c. n. 6*. Arg. cit. *c. qualiter*. Quarto, ut idem cum Clar. *cit. g. 6. n. 12. & seq.* & Farin. *n. 6*. ut constet de fama publica, eaque probata sit, saltem per duos testes super fama receptos (ita, ut Judici simpliciter in inquisitione, præcessisse famam dicenti, non credatur) quod tamen qualiter subsistat, cum dictis supra ab eodem Pirh. *n. 75*. non satis video.

2. Resp. Secundò: Etsi ad inquirendum contra subditum, sufficiat simplex infamatio, etsi scandalum non generet; ad inquirendum tamen contra Prælatum

Praelatum requiritur infamia, quæ sine scandalo diffamulari nequit, quia v. g. diffamatus de delicto continentia; vel etiam quæ sine damno rerum Ecclesiæ, aut periculo infectionis aliorum tolerari non debet, ut si infamatus de dilapidatione vel hæresi, Pirh. n. 60. juxta cit. c. qualiter. & Abb. ibi. n. 9. Quin & semper majorem prærequirit infamationem ad inquirendum contra Praelatum, ex eo, quod facile Praelatis à subditis falsa crimina impendantur, dum ob executionem officii odium illorum incurunt; idem cum Abb. l. c.

Quæst. 48. An & qualiter ad inquisitionem specialem requiratur, ut constet de corpore delicti?

R Esp. Primò: Ante inquiri contra personam non potest, nisi prius constet de corpore delicti, id est, nisi constet delictum, de quo persona inquiritur, ipsa commissum esse. Sic v. g. ante omnem aliam inquisitionem, se informare debet Judex, & facere constare, quod homicidium, de quo est quæstio, revera sit commissum, ita ut, si non prius constet de eo facto, inquisitio & processus reliquis sit ipso jure nullus, etiamsi reus in processu sit illud confessus: cum corpus delicti, seu legitima notitia commissi criminis sit fundamentum processus criminalis; ita juxta L. 1. §. item. ff. ad S. C. Sylvian. & communem, Marant. de ord. jud. p. 6. n. 17. & 18. Clar. l. c. q. 4. n. 1. Passerin. in trib. regul. q. 20. n. 2. Reiffenst. h. t. num. 201. Wiestn. h. t. n. 89.

2. Resp. Secundò: Aliud est corpus delicti, seu delictum facti permanentis, quod vestigia post se relinquit, ut homicidium, vulneratio, incendium, falsificatio monetæ; aliud delictum facti transeuntis, quod post se nulla vestigia relinquit, ut blasphemia, injuriæ verbales, fornicatio. De priore debet Judici certò & liquidò constare per ocularem inspectionem, ita ut, si publicâ famâ vel ad instantiam partis moveatur ad faciendum processum, v. g. contra homicidam vel incendiarium, ante omnem aliam informationem debeat ipsemet accedere, vel Notarium mittere ad cadaver occisi, aut ædes exustas in præsentia duorum testium inspiciendum, Clar. l. c. n. 4. idque etiamsi quis confiteatur à se occisum hominem in nemore, ei credi non debeat, nisi prius accedat aut mittat ad videndum, an ibi occisus homo, etiam faciendo exhumari cadaver, ut videat, si est vulneratus, dum homicidium est de recente, aut saltem, num reperiantur ossa ibi sepulta, Marant. cit. n. 18. cum Bald. in L. si quis testibus. in fin. c. de testibus. Quamvis tamen Reiffenst. num. 206. cum Ameno asserat, processum adhuc valere, si omissa inspectione oculari, alio modo hauriatur notitia de corpore delicti. In casu tamen, ubi corpus delicti occultatum, v. g. si cadaver occisi projectum in profluentem, falsa moneta abscondita, sufficiat constare de corpore delicti per duos testes, qui homicidio interfuerunt, vel falsam monetam viderunt, vel per alias conjecturas, præsumptiones & indicia, ut Clar. l. c. Menoch. L. 1. præsumpt. §. 8. num. 2. Reiffenst. n. 203. Sic quoque sufficit, quod de corpore delicti facti transeuntis constet Judici per conjecturas & præsumptiones, ut probat praxis omnium tribunalium, Reiffenst. n. 204. Non tamen est necesse, ut, dum Judex procedit ad delationem alterius, prius distinctam inquisitionem instituat de corpore delicti, & postea etiam de delinquente; sed potest ita examinare testes, & capere informationes uno contextu probantes delictum esse com-

missum à tali delinquente, Clar. l. c. q. 9. num. 3. Quamvis tamen Judex inquirendo ita se gerere debeat, ut prius constet, delictum esse commissum, quàm quis illud commiserit. Si tamen testes statim ipsum delinquentem denuncient, id sit per accidens, & processum non inficiat, Reiffenst. h. t. n. 5.

Quæst. 49. Quenam exprimenda in interrogatione, seu inquisitione specialia, ut valeat?

R Esp. Exprimenda species facti, & præterea circumstantiæ loci & temporis, saltem anni & mensis, quo commissum delictum, juxta dicta supra de accusatione, cujus vicem supplet, & formam servat, excepta inscript. Marant. l. c. n. 37. Clar. l. c. q. 31. n. 11. Farin. pr. crim. q. 1. n. 12. id totius mundi praxi servari asserentes, Wiestn. h. t. n. 90. Reiffenst. n. 210. Arg. c. libellorum. ff. h. t. & c. fin. §. libert. 2. q. 8. Ex ea ratione, quod ex tali circumstantiarum expressione sæpe suppeditetur reo medium sese, & innocentiam suam defendendi. Limitandum hoc ipsum, ut exacta illa circumstantiarum expressio non sit necessaria, ubi crimen est antiquum, & jam pridem contigit, ita, ut verisimile non sit, testes non amplius meminisse circumstantiarum, Farin. l. c. q. 64. num. 93. & 99. Alex. L. 2. conf. 65. à n. 3. apud Wiestn. h. t. n. 92. cententes ad talem oblivionem sufficere annos tres vel quinque, & quandoque pauciores valent, q. 79. n. 44. Guazz. in reor. defens. 19. c. 7. n. 4. Item si alicubi vi statuti, aut huic æquivalentis praxi tributum, adversus certi generis delicta v. g. usuram, concubinatum, non soleat procedi contra infamatos aut graviter suspectos, non nisi summarie, & inspecta sola facti veritate, Wiestn. l. c. n. 91. cit. Menoch. volum. 1. consil. 100. & 93. & Farin. Item quando crimen habet tractum, ut hæresis, usura, concubitus aut alterius consuetudinis carnalis; ut cum Menoch. l. c. n. 91. Farin. l. c. q. 1. num. 17. Tuscho præf. v. libellus. concl. 320. n. 31. Wiestn. l. c. n. 93. Reiff. l. c.

Quæstio 50. Quenam proponi debeant ei, qui inquiritur, & communicari?

R Esp. Primò, in inquisitione speciali reo citato præsentem ante inquisitionem exponenda sunt capitula, id est, omnia, super quibus exigente fama, vel instantia partis (dum nimirum denunciatus est) inquirendum est, nec non solum depositiones, seu dicta testium, sed & nomina eorum publicanda reo, ut appareat, quid & à quo dictum; & hæc, ut reus habeat facultatem se defendendi, opponendo exceptiones, quæ si legitime, à Judice recipiendæ; ita ferè habet textus, c. qualiter. 24. h. t. & secundum illud Marant. l. c. n. 10. Dicitur autem primò: in inquisitione speciali, quia in inquisitione generali, ubi non est persona certa inquirenda, cui dentur capitula, id opus non est, Abb. in cit. c. qualiter. n. 11. & 13. Pirh. h. t. n. 60. n. 13. Dicitur secundò: ante inquisitionem: quia, si prius fiat inquisitio, & postea tradantur capitula, nihil agitur, cum pervertatur ordo, Pirh. l. c. cum host. in cit. c. qualiter. v. fuerit, & Jo. Andr. ibidem n. 25. v. fuerit. Dicitur tertio: nomina testium publicanda. (hi enim in judicio inquisitionis recipiuntur etiam licet non contestata; cujus contrarium est in aliis judiciis puræ accusationis & denunciationis, c. §. sunt & alii, ut lite non contest. Pirh. h. t. n. 76.) quod limitandum; nisi illis exinde grave periculum imminuat, ne aliàs multi testes se subtraherent, & veritatem

tatem dicere timerent, cum gravi præjudicio reipublicæ, Clar. l. c. 9. 49. n. 3. Barbof. in c. fin. de heret. in 6. arg. ejusdem c. Unde Reiffenst. h. t. n. 209. ait: in processu regularium ordinariè non publicari nomina testium. De cætero valituram inquisitionem factam super veritate criminis non præcedente inquisitione super infamia, si tradita non sint capitula reo de hoc non excipiente; quia traditio capitulorum non pertinet ad substantiam inquisitionis, adstruit Pirh. n. 63. not. 2. in fin.

2. Resp. Secundò: Communicanda præterea reo copia repertorum in processu diffamatorio, saltem in foro ecclesiastico, & in terris subiectis Ecclesiæ, in quibus servatur jus canonicum, quia, ut constat ex c. qualiter, & quando. h. t. ubi: quia utrumque nimirum capitulorum & repertorum dationem, seu communicationem requirit Pontifex, unum sine altero non sufficit, Marant. l. c. n. 9. & 10. quem vide. Si verò instituenda inquisitio generalis judicialiter, id ipsum examinandis & interrogandis indicandum, ut videant, quomodo respondere possint & debeant, cum non una eademque potestas detegendi crimina in inquisitione judiciali & paterna, Reiffenst. n. 168.

Quæst. 51. An & quis ordo judicarius servandus in iudicio inquisitionis specialis, ut valeat.

1. Resp. Primò in genere: Ordo judicialis servandus in iudiciis inquisitionis, saltem contra sæculares, sicut in aliis iudiciis ordinatis, ita ut, si non servetur, processus non valeat; & si reus non reclamavit ab initio, sibi præjudicavit, Gl. in c. 22. h. t. v. non servatum. Host. ibid. v. non servatum. & v. finale. Joan. Andr. ibid. n. 2. Dixi: saltem contra sæculares, nam in instituta contra regulares, ordo juris non ita accuratè servandus quod ad solennitatem seu subtilitatem iudicii, quæ in causis regularium remittuntur, non autem quod ad veritatis probationem, Pirh. h. t. n. 78. cum Host. & Jo. Andr. arg. Clem. de P. S. Ad hæc, cum Prælati regulares conventuales, qui per electionem canonicam instituuntur, facilius ab administratione removeantur, quàm Prælati sæculares, causæ & probationes suffiunt in inquisitione contra eos, in ordine ad hanc amotionem, Host. in cit. c. qualiter. v. facilius. Jo. Andr. ibid. n. 31. Priores verò claustrales & officiales minores nullo servato juris ordine ad libitum Abbatis amoveri possunt. c. 6. §. tales, de statu monach. Fagnanus in cit. c. qualiter. num. ult. Ac denique, quia contra regulares non tot reperiuntur exceptiones, quàm contra sæculares, & in ipsis exceptionibus non est necessarium, ita exactè formam & ordinem procedendi servare, ut Host. l. c. v. liberior. Jo. Andr. l. c. n. 31.

2. Resp. Secundò in particulari: Præscindendo à iudicio Inquisitionis contra regulares, sive Judex procedat ex mero officio, sive ad instantiam partis, ante omnia constare ei debet de corpore delicti. Dein si ex mero officio procedit, debet sumere & habere informationem & probationem de fama, in casu, quo ea requiritur. Tertiò debet citari reus, ei que proponi capitula, super quibus exigente fama aut instantia partis inquirendum, nec non de positiones testium, & quandoque eorum nomina, ac denique recipere, audire & examinare rei exceptiones ac defensiones: uti singula hæc ferè constant ex antecedentibus. Unde jam, licet si eorum unum omittatur, (salvis limitationibus, quæ in præcedentibus, eorum ferè singulis oppositæ sunt) vel de-

bitus earum ordo non servetur, reusque desuper non reclamet, seu excipiat & protestetur, processus non sit nullus; ita ut ex eo impugnari amplius nequeat, postquam reus sponte & sine tortura crimen confessus, juxta clarum textum c. 1. & 2. h. t. in 6. Barbof. in cit. c. 1. Masc. de probat. concl. 363. n. 34. Reiffenst. h. t. n. 214. & 215. Erit tamen nullus, si reus ab initio reclamet, de non servato ordine, aut aliquo requisitorum omisso, juxta c. 22. h. t. Ac proinde c. qualiter monentur Inquisitores, ut, si prædictum ordinem non servaverunt, se se prudenter & cautè corrigant, hisce expressis: non pudeat vos errorem vestrum corrigere, qui positis estis, aliorum errores corrigere; quoniam ex his, quæ inordinatè sunt acta, non potest ordinabiliter agi: etiam corrigendo sententiam suam definitivam, si erravit in iudicando. Intellige tamen, dum Inquisitor est generalis, seu delegatus ad universitatem caularum, utpote ejus officium non expirat latà sententià, sicut contingit in delegato ad unam tantum causam; qui propterea non potest sententiam definitivam à se perperam latam in iudicando corrigere; qui tamen, etiam si solum erraverit in modo procedendi, potest errorem corrigere; ita Pirh. h. t. n. 66. cum Glos. in cit. c. qualiter. 17. h. t. & Abb. ibid. n. 2. & 3. procedendo tamen, ut dictum paulò ante, prudenter & cautè, ne vilescat eorum autoritas, quod fit, si neque fateantur, neque pertinaciter defendant suum errorem, sed de novo servato juris ordine procedant, vel ad tempus omnino supersedeant; ut Host. in c. cit. c. 17. v. supersedeant. Abb. ibid. n. 1. Pirh. h. t. n. 65.

Quæst. 52. An inquisitus & interrogatus teneatur dicere veritatem, aut liceat eum inducere blandis verbis, aliisque mediis ad eam dicendam: & num eidem imponi possit juramentum de dicenda veritate, & quid, si perjurium committat?

1. Resp. Ad primum satis dictum ad L. 2. t. de confess. quæ vide.

2. Resp. Ad secundum affirmativè, modò absit mendacium, aut falsa promissio levioris pænæ, impenitentie, aut alterius gratiæ, Farin. pr. crim. p. 3. q. 81. n. 306. probaturque id ipsum exemplo Salomonis, 3. Reg. 3. ubi ad eruendam veritatem ex materna affectione simulavit dividi infantem. Sed neque falsa spe, elicitæ confessione veritatis, reus ad ordinariam pœnam condemnari potest, Reiffenst. h. t. n. 225. & alii.

3. Resp. Ad tertium quoque affirmativè cum Bart. L. inter omnes. §. rectè, in fin. ff. de furtis. & Clar. §. fin. q. 45. n. 9. Arg. c. qualiter 17. & c. cum dilecti. h. t. confirmaturque id ipsum praxi inveterata omnium utriusque fori tribunalium. De qua consuetudine, utpote præbente, anam multis perjuris, etsi conqueratur Clarus cum aliis præsertim Theologis, ait tamen, se non audere, nec alios Judices debere recedere ab illa consuetudine. Aditque Reiffenst. n. 221. in praxi criminali sui ordinis dictum juramentum expressè præscribi.

4. Resp. Ad quartum: De jure communi, si reus depositum hoc juramentum transgreditur respondendo falsum in foro externo, propterea pœnas nullas incurrit, arg. L. 2. c. de reb. cred. Clar. l. c. num. 10. dicens, in hoc neminem contradicere; quamvis q. 21. n. 39. addat, convictum respondisse falsò, posse postmodum torqueri: si tamen alicubi

alicubi statuta municipalia habeant quoad poenas aliud, illi standum esset Reiffenst. h. t. n. 223.

Quaest. 53. Num in inquisitione speciali interrogari possit de sociis.

Resp. Præterea, quæ desuper responderi solent L. 2. §. 18. inquirere potest Judex in socios criminis in casibus, in quibus licita est interrogatio de sociis, quos enumeratos vide per Glof. in L. fin. c. de accusat. Marant. l. c. n. 178. De cætero dictum socii criminis non est sufficiens ad inquirendum de socio, ubi fama de eo non præcessit, quia socii criminis non sunt personæ honestæ, nec fide dignæ, nec faciunt indicium sufficiens ad torturam, & inquisitio non fit, nisi præcedens fama vel indicium, Marant. l. c. n. 23. neque socii criminis, utpote hoc ipso criminosis, non possunt esse testes. c. personar. de test. c. 1. de confess. nisi tamen sint crimina excepta, aut talia, quæ ex natura socium, requirant, Reiff. h. t. n. 231. & 232.

Quaest. 54. In quo loco & quibus sumptibus facienda inquisitio?

1. Resp. Ad primum: Inquisitio facienda est in loco, ubi reus laborat infamia, Pirh. n. 57. not. 3. Arg. c. qualiter & quando. 24. h. t. ibidem melius inquiri potest de vita & accusatione alicujus, ubi moratus est. c. 3. de elect. c. 3. & seq. de presump. Et potest quis esse infamatus in uno loco, & non in alio. Unde inquirendum in loco, ubi laborat infamia, Pirh. l. c.

2. Resp. Ad secundum: Fit ea sumptibus fisci, Marant. l. c. n. 208. cum Andr. de Iernia. Unde, dum dicit Pirh. h. t. n. 53. not. 2. quodd, si inquisitores sint in loco, ubi inquisitio propriis sumptibus vivere debeant, alioquin modicos sumptus suppeditare paratis, ad quos divertunt, quos ipsis non debent; non loquitur de Inquisitoribus in inquisitione simplici criminali, sed de inquisitoribus ex officio talibus in inquisitione generali adhiberi solitis.

Quaestio 55. An & qualiter cesset inquisitio, per supervenientem accusationem?

1. Resp. Primò: Dum antequam Judex formet inquisitionem, apparet citatus offensus, isque interrogatus, num velit procedere ad accusationem, declarat, quodd sic, impeditur inquisitio. Marant. p. 6. tit. inquis. n. 38. cum remedium ordinarium, quale est accusatio, cessare faciat seu impedit extraordinarium, quale est inquisitio, juxta L. in provinciali. ff. de oper. nov. nunc. dicitque Marant. cum Bald. in L. ea quidem. in fin. Bart. in L. 3. §. fin. ff. de adulter. in tantum id esse verum, ut etiam contra alio Judice possit fieri accusatio, & impediri cæpta inquisitio coram alio. Nihilominus

2. Resp. Secundò limitando id ipsum variè: ac primò quidem, accusator superveniens non facit cessare inquisitionem in casibus, in quibus specialiter de jure vel per statutum (uti hodieum etiam communiter permittitur) licitum est inquiri in criminibus, v. g. in crimine lætæ majestatis, aliisque casibus, de quibus Glof. & DD. in L. 2. §. si publico. ff. de adulter. cum remedium unum ordinarium non tollatur per aliud ordinarium, Marant. n. 39. & 40. Secundò, quando inquisitus datâ operâ asseclaret & procuraret, ut ab aliquo accusaretur coram alio Judice, ad effectum impediendi inquisitionem, Marant. n. 41. cum Bald. & aliis. Tertiò,

cum Judex, antequam inquireret, interrogasset offensum, an vellet accusare, & is respondisset, quod non, Marant. n. 42. eò quodd ut Bald. in L. accusationem. c. qui accusare non poss. col. 1. Alex. in addit. ad Bart. in L. 3. §. fin. ff. de adulter. Quartò, quando processum super inquisitione etiam post accusationem reo nihil opponente, Secus, si is opposuit, Marant. n. 43. cum Bald. in L. 1. c. de furtis. Quintò, si qui accusat, prius denunciet Judici, quodd procederet ad inquirendum, contra talem, quia haberet suspectum de crimine, ac proinde non supersederet accusatione, Marant. n. 44. cum Speculat. tit. de inquis. §. nunc videndum. v. ult. Sextò, quando Judex videret accusationem suspectam, v. g. propter collusionem, Marant. n. 45. cit. aliis. Septimò, si accusator fuit causa promovendi inquisitionem, ut quia ad ejus inquisitionem fuit formata inquisitio, cum tunc videatur elegisse viam inquisitionis, Marant. n. 46. cum Baldo in L. ea quidem. c. de accusat. col. fin. & Bart. in L. 3. §. fin. ff. de adulter. col. 2. Octavò, si probationes receptæ super inquisitione, cum accusatio illis superveniens non tollat effectum earum, sed ea remaneant in suo robore ad puniendum delictum, Marant. n. 47. Ac denique non procedit de jure canonico, secundum quod inquisitio est remedium ordinarium: cum Judex possit inquirere, etiam non monito offenso ad accusandum, Marant. num. 48. cum Card. in Clem. sepe §. fin. de V. §. q. 3.

Quaest. 56. An & qualiter validetur inquisitio inepta per confessionem rei?

Responder ad hoc breviter Marant. l. c. n. 208. Rex Angel. cons. 178. quod incipit visis actis, tutius esse, ut absolvarur inquisitus, & denuo postea ipe inquiratur.

Quaest. 57. Quam pœna puniatur delictum detectum & probatum via inquisitionis.

1. Resp. Primò: Reum per viam inquisitionis convictum, vel crimen confessum potest Judex de jure canonico condemnare ad pœnam extraordinariam, seu pœnam tali crimini ordinariè statuta mitiorem consideratis personæ delinquentis meritis, & qualitate excessus, (nisi sit tale crimen, quodd propter irregularitatem, quam incurrit, ordinis executionem, aut beneficii retentionem etiam post peractam poenitentiam impediret, v. g. homicidium, simonia; vel etiam, ut de Lugo de jure & justitia d. 37. n. 69. nisi crimina sint notoria, prout hæc expressè statuuntur c. inquisitionis. h. t.) ex hac ratione suadente hanc moderationem seu mitius agendum, cum non sit pars, quæ pœnam urgeat. Non tamen ad id teneretur Judex, cum cit. c. inquisitioni. non dicatur: debet vel tenetur, sed poterit judicantis discretio moderari pœnam: ac ita tenent Abb. in c. super de confess. n. 10. & Gonzal. ibidem n. 7. Quin etiam contrarium esse de consuetudine communi tribunalium ecclesiasticorum: contra de Lug. & Marant. p. 4. n. 36. dum absolute pronunciant de jure canonico non totam pœnam, sed ordinariâ mitiorem esse imponendam; vicijus etiam in foro ecclesiastico condemnatur reus inquisitus convictus vel confessus ad pœnam juris ordinariæ, præsertim ubi qualitas delicti id exigit, ad exemplum & terrorem aliorum; testantur Gonzal. l. c. n. 11. Reiff. h. t. n. 220. qui etiam pro confirmatione hujus consuetudinis tanquam rationalis citat. c. fin. de celebrat. missar. dum ibi Sacerdos per viam

viam inquisitionis processatus, fuit condemnatus ad penam ordinariam.

2. Resp. Secundo: De jure civili non tantum potest, sed & debet puniri talis pena ordinaria, *L. 2. c. de abolendis, l. ordo ff. de publ. judic. Abb. in c. inquisitionis. b. t. n. 8. Felin. ibid. n. 3. Marant. l. c. Tiraq. de penis temper. c. 53. num. 2. Sanch. L. 6. conf. c. 3. du. 40. Pirh. Wiestn. h. cc.*

Quest. 58. An & qualiter procedendum non servato juris ordine in delictis & malefactoribus notoriis.

Resp. Primo: Prænotando ac recolligendo in unum locum, quæ antecederent *b. t.* sparsim dicta sunt: primo occultum proprie dici, quod nulla ratione probari potest *Jo. And. in c. vestra, de cohab. cler. & mulier. n. 12. Abb. ibid. num. 10. Fagn. num. 45.* Penè vel quasi occultum, quod à paucis tantum, vel duobus, tribus, vel etiam quinque scitur, cum id adhuc secretum, quod in præsentia quinque personarum dicitur, *can. 37. de penit. dist. 1. §. hac ergo.* Et ibi *Glos. v. secreta*, quamdiu adhuc ad iudicium non deferuntur; ut *Fagn. ad cit. c. vestra.* Secundo publicum completi tres gradus, seu veluti species; ut *Guar. de carit. d. 8. f. 6. in pr. Castrop. t. 6. d. 3. p. 13. n. 1.* Primus quod saltem à duobus scitur, adeoque probari potest, & hinc jure probabile dicitur, *Arg. L. Herodes. ff. de testamentis, & cum pene occulto confunditur, Fagn. l. c. n. 51. & 121.* Alter gradus, si non tantum probari potest, sed ita notum pluribus, ut fama de illo existat, quod etiam manifestum & famosum dicitur. Tertius, quod ita notorium est, ut nullà viâ aut nullò modò celari & negari possit: diciturque tunc notorium, *Abb. in c. vestra. n. 11. Nav. c. 27. Man. n. 255. Fagn. in c. vestra. n. 11.* Tertiò famosum dicitur, quod per famam publicam innotescit. Quartò manifestum proprie est, quod publicè & famosè notum ex certa scientia & certis authoribus, per quod differt à famoso, quod non requirit certam scientiam, cum etiam proveniat ex sola suspitione & rumore ejus; nec certum authorem, quorum utrumque est quid fallax; ac ita ad illud præter publicum concurrere debet fama, quæ ad publicum non requiritur, *Abb. in cit. c. vestra n. 12. Fagn. n. 55. Tusch. Lit. N. concl. 104.* Quintò notorium proprie loquendo est, quod constat vel per evidentiam rei, quæ nulla prorsus tergiversatione celari potest, *c. fin. de cohabit. cler. cum mulier. c. cum olim. d. V. S. uti si fiat coram omnibus, vel majore parte communitatis, hac enim populus universus designatur, L. 160. ff. de reg. jur. vel de quo constat per confessionem rei factam in iudicio, (intellige sponte, & non ex gravi metu, aut vitæ tormentorum) vel de quo patet per sententiam condemnatoriam, à qua non fuit appellatum, *cit. c. fin. de cohabit. cler. & mulier.* aut de quo constat per testes idoneos, & legitimas probationes, quibus nihil opponi potest, *c. olim. de V. S. juncta Glos. in c. communicavit. v. loquere. de testib. Pirh. h. t. n. 55. Reiffenst. num. 246.* Porro licet quandoque notorium & manifestum sumantur pro eodem, differt tamen proprie loquendo, & prout tertiam speciem constituit, in hoc præcipue, quod manifestum minus sit, quam notorium, *Abb. l. c. Fagn. n. 55. Tusch. l. c. n. 19.* De eo verò, quod hominum frequentia requiratur, ut delictum dicatur verè & proprie notorium, controversatur valde inter AA. in eo tamen ferè convenientes, quod major pars populi vicinæ, parochiæ, collegii, communi-*

tatis (modò in ea non pauciores, quam decem) requiratur, *Sylv. v. notorium. q. 4. Abb. l. c. n. 16. Navar. l. c. c. 27. n. 55.* An verò id ipsum procedat, dum communitas magna est, *v. g. 300.* non omnes consentiunt; affirmare videtur *Sanchez L. 6. conf. c. 3. du. 3. Abb. l. c. & Fagn. id relinquentem judicis prudentis Judicis arbitrantur, spectatis circumstantiis loci, temporis, qualitate personarum & delicti.* His prænotatis

2. Resp. Secundo: Contra crimina verè notoria potest Judex procedere, eaque punire non servato juris ordine, prout constat *ex can. 14. §. his omnibus. caus. 2. q. 1. c. 16. ead. caus. & q. c. super his de testib. cog.* Ex ea quoque ratione, quod ordo juris inductus ideo, ne veritas debite indagari, & malitiis accusantium occurrere possit, & ne quis innocens condemnaretur; sed cui libet esset potestas defendendi se, causamque suam, juxta *cit. can. 16.* Hinc, cum per notorietatem aperta sit veritas, dicto ordine opus non est. Atque ita in specie: primo in notoriis non requiritur accusator, aut denunciator, multoque minus libellus, sed potest Judex sine his procedere ex officio; contra notoriè delinquentem, juxta *c. evidentiæ. h. t. c. manifesta. caus. 2. q. 1. cum libellus etiam ad processum summariæ non requiritur, multò minus ad procedendum in notoriis, utpote quæ nequidem summariæ ordinem requirunt.* Secundo in notoriis reculari non potest Judex tanquam suspectus, *Arg. c. 24. de appell. & ibi Glos. v. manifesta;* si tamen sint crimina, quæ jure taxatam penam habent. In aliis enim, quæ pro arbitrio Judicis puniuntur, is reculari potest à reo habente legitimam recusandi causam. Tertiò, non requiritur ad probandum crimen notorium, productio & examen testium, utpote non necessarium ad acquirendam certam veritatem, quæ jam notoria est, *c. 17. caus. 2. q. 1. junct. c. 3. de testib.;* ad probandum tamen ipsam notorietatem, quandoque testes adhibendi. Quartò non requiritur citatio in casu, quo crimen non tantum notorium est, sed etiam evidenter constat, nullam defensionem competere reo: quamvis tamen DD. communiter & praxis suadeant, ne Judex aliquem etiam notoriè delinquentem sine citatione damnet, nec temerè nota pronunciet. Quintò non requiritur sententia in scriptis; dum enim jura universali-ter statuunt, in notoriis solennitates juris non requiri, hæc etiam in sententia requirendæ non sunt, ita tenent *Innoc. in c. ex parte. il. 1. de V. S. num. 1. Calder. in cit. c. vestra. n. 47. Farin. pr. crim. q. 21. n. 115. quin & Passer. in tribunal. regul. q. 10. n. 12. & alii apud Reiffenst. h. t. n. 158.* docent in notoriis loco sententiæ sufficere solum præceptum Judicis reo penam imponentis. Verum quidquid sit de jure, observari tamen de consuetudine, ut etiam in notoriis feratur sententia, tenent *Clar. §. fin. q. 9. n. 8. Fagn. in cit. c. vestra. n. 96. apud Reiffenst. n. 159.* qui ad conciliandas has sententias alia id dici posse de sententia non requirente solennitatem scripturæ, vel de sententia declaratoria notorietatis. Sextò in notoriis non datur appellatio, sed ea non obstante, procedere potest ad executionem pænæ, *c. cum sit. §. fin. & c. pervenit. c. proposuit de appell. eò quod in notoriis; pronuntiatio Judicis potius sit executio juris, quam sententia.* Quamvis detur appellatio à sententia declaratoria notorietatis: cum multa dicantur notoria, quæ talia non sunt; ut dicitur, *c. consuluit. de appell. Reiffenst. n. 260. & 261.*

3. Resp. Tertiò: Ut præfate modo contra notoriè

toris delinquentem procedi possit requiritur primò, ut delictum sit verè & propriè notorium, dum agitur de notorietate facti, nempe commissum in præsentia saltem sex personarum, ita ut non sufficiat esse manifestum & planè famosum. His non obstantibus quòd *can. 14. §. his omnibus. caus. 2. q. 1.* & alibi in jure dicatur, in manifestis non esse necessariò observandum juris ordinem; cum manifestum ibidem significet idem ac verè notorium. *arg. c. cum olim. de V. S.* Secundò ut judici legitime constet de Notorietate vera delicti, nimirum vel ex eo, quòd commissum in conspectu ipsius judicis pro tribunali sedentis, aut in actu & exercitio suæ Jurisdictionis existentis præsentem etiam majore parte communis, ut Passerin. *l. c. num. 6.* vel præsentibus Assessores, aut saltem Notario publico ut Ameno *pract. crimin. tit. 3. V. Canones. circa num. 58.* Reiffenst. *num. 63.* cum acta coram iudice per Notarium in judicio conscripta plenè probent. Vel constet illi per testes, saltem duos omni exceptione majores, qui ex proprio sensu deponent, non tantum de delicto commissò, sed & de notorietate facti, ut Farin. *l. c. q. 21. num. 205.* Passer. *l. c. q. 10. n. 9.* Ameno *l. c. n. 56.* quos citat & sequitur Reiffenst. *num. 264.* testans de communi. Tercio requiritur, ut confito de Notorietate, Judex quoque de ea pronunciet. Barb. *de Offic. & potest. Episc. alleg. 106. n. 18.* Tambur. *de Jur. Abb. tom. 3. d. 7. q. 2. num. 19.* Reiffenst. *l. c.* ita ut, si Judice de Notorietate non constet legitime, aut is de ea in sententia mentionem non faciat, dicendo v. g. *siquidem notorium est crimen Titii, condemnamus eum ad pœnam N. N.* Processus sit nullus, & hinc ab eo appellari possit. Non tamen necesse est, ut de ea pronunciet per sententiam interlocutoriam. Ac denique constare quoque ei debet de qualitate delicti in ordine ad malitiam, ita ut non sufficiat constare notoriè homicidium commissum, sed etiam quòd culpa vel dolo, & non fortuito, vel ex sui defensione inculpata tutelæ commissum. Clar. *§. fin. q. 9. n. 3.* Farin. *l. c. n. 49.* Passer. *l. c. n. 5.* Reiffenst. *n. 265.*

Quæst. 59. An præter hos jam declaratos modos deducendi crimina in judicium sint & alii, & qui illi?

Resp. Affirmativè, nempe confessionis *c. 2. de confessis.* Quà factâ in judicio aperitur iudici via ad instituendum super crimine processum inquisitionis, infligendumque reo per sententiam pœnam etiam ordinariam. Dein exceptionis juxta *c. cum dilectus de ordin. cogn. & c. 1. de exceptione.* de qua præter dicta *l. 2. t. 26.* notanda sequentia huic loco magis congruentia. Primò, quòd sit oppositio criminis à reo facta, ut iudicem ab officio seu jurisdictione, accusatorem ab accusatione, denunciatores à denunciatione, testes à testando removeat, vel etiam ut vindictam publicam subeat is, cui crimen opponitur. Ut sumitur ex Claro *§. fin. q. 19. n. 2.* Scaccia *de judic. civil. & crim. l. 1. c. 75. n. 2.* Secundò quòd hæc exceptio institui potest modo duplici, nimirum civiliter vel criminaliter. Civiliter crimen opponitur ad removendum iudicem ab officio in illa causa, accusatorem ab accusatione? Criminaliter dum insuper opponitur, ut puniatur pœna tali crimini à Lege statuta accusator vel testis. Et in priori casu, is, cui crimen opponitur, non potest condemnari per sententiam ad ordinariam vel extraordinariam pœnam, etsi crimen oppositum fuerit legitime probatum, nisi alius processus desuper instituat, quod potest iudex ex officio, ubi exceptionem apprehendit esse legitimam: sed solum per sententiam interlocutoriam ab accusatione & testificatione removeri, juxta *cit. c. cum dilectus. §. verum.* Wiestn. *h. t. n. 102.* Reiffenst. *n. 237.* & statim in eodem processu ex probationibus rei, vel aliunde cognoscere & judicare, an exceptio sit justa & legitima, eamque, si legitimam cognoscat, per sententiam interlocutoriam admittere; si injustam & frustratoriam rejicere, eaque non obstante in processu pergere. Uti Clar. *loc. cit.* Barbos. in *c. cum dilectus. n. 5.* Pirh. *h. t. n. 130.* Reiffenst. Wiestn. *ll. cit.* In secundò verò casu, seu ubi exceptio criminaliter facta, ea induit naturam accusationis. *arg. l. 7. de accusat.* Adeoque conditiones ad accusationem requisitæ in ea observandæ, v. g. locus & tempus commissi criminis exprimenda. Quodque excipiente in probatione delicti objecti deficiente, absolvatur ab eo accusator & testis, ita ut ab alio denuo super eodem accusari nequeat. Scaccia *l. c. n. 2.* Clar. *n. 3.* Wiestn. *n. 203.* Eà verò probatâ juxta petitionem excipientis, ad pœnam ordinariam vel extraordinariam condemnandus accusator & testis, *arg. c. super his. & l. si cui §. 2. ff. de accusat. & ibi Bart. n. 5.* Tercio notandum, quòd sicuti, dum contra accusatorem excipitur criminaliter, non tantum repellitur ab accusatione, sed etiam punitur, sic, ubi accusatori ad prælaturam beneficiumque Ecclesiasticum per electionis confirmationem aliame provisionem jam promotus, adeoque jam titulum consecuto, objicitur crimen, quod de jure obstat ejus consecrationi, ordinationi, missioni in possessionem, is probato crimine non tantum repellitur à jure quærendo, per consecrationem, ordinationem, missionem in possessionem, sed etiam jure jam quæsito per confirmationem aliame provisionem, seu ipso titulo dignitatis alteriusve beneficii. Idque in favorem & utilitatem Ecclesiæ, cui inutilis esset Prælatus aut Rector non consecratus, non ordinatus, aut administratione ob non adeptam possessionem carens, jure inductum est. Ita juxta *c. super his. Jo. Andr. ibid. n. 10.* Vivian. *§. excipiens.* Pirh. *h. t. n. 102.* quos citat & sequitur Wiestn. *h. t. n. 103.* Quartò in dubio, num crimen ab excipiente objectum sit civiliter vel criminaliter, præsumi objectum civiliter, Decian. *rr. crim. l. 3. c. 30. num. 4.* Wiestn. *n. 104.* eò quòd exceptio naturâ suâ non ad vindictam, sed ad agentis intentionem excludendam tendat, juxta *c. cum dilectus. de ordin. cognit. & l. except. ff. de except.* Quintò quòd criminosus non admittatur ad excipiendum de crimine, si prosequatur bonum publicum, quia est excipiens voluntarius, hæcque exceptio vim habet cujusdam accusationis, à qua repellitur criminosus, ut & à testificando. Secus, si persequatur suum interesse proprium, v. g. quia is, contra quem excipitur, futurus est suus Prælatus, vel Parochus, vel Patronus, vel ejus interest, talem non promoveri; cum tunc sit excipiens necessarius, & prosequenti jus suum obstat non debet exceptio criminis, sive quòd sit criminosus. *arg. c. 2. caus. 4. q. 6.* Nisi aliunde ex aliqua causa sit suspectus. *arg. c. ult. caus. 3. q. 10.* Sic contra electum in Episcopum quilibet subditus, tam quoad personam quàm formam electionis; contra promovendum ad Ecclesiam curatam quilibet parochianus; contra simplicem beneficiatum, quilibet de Ecclesia, in qua est beneficium, excipere potest: quia cujuslibet in-

R. P. Leurr. Jur. Can. Lib. V.

E

terest,

terest, non tantum Prælatos & Parochos, sed & alios clericos, seu ejusdem Ecclesiæ beneficiatos habere bonos. ita Pirh. n. 102. citatis Host. in c. super his. col. 2. §. excipitur. Abb. n. 10. §. 11.

Quæst. 60. Qualiter procedatur in delictis in flagrante comprehensis.

Resp. Dum delinquens comprehensus v. g. in actuali furto à ministris justitiæ vel aliis, statim ad judicem deducitur, vel etiam ab ipso iudice præmonito superveniente cum testibus, vel etiam coram illo pro tribunali sedente delinquit, cum eo procedi potest non servato juris ordine, v. g. non requisito accusatore aut denunciatore, aut etiam sententia cum juris solemnitate prolata. Quin & per simplex iudicis decretum aut præceptum pœna infligi potest. In primo tamen & secundo casu examinandi testes, super delicto & apprehensione,

& si reus neget, nec afferat aliqua pro excusatione, amplius examinandum, & defensores & patronos concedendos asserit Reiffenst. n. 270. citatis Clar. l. c. q. 8. Passer. l. c. c. 11. Farin. l. c. à num. 152. De cætero, dum iudex nec pro tribunali sedens, nec actu exercens actum jurisdictionis, sed alia occasione suis oculis videt, non dicitur delinquens in flagrante deprehensus, in ordine, ut contra eum procedi possit non servato juris ordine, licet possit sine alia denunciazione aut accusatione inquirere contra ipsum & informationem capere, servato in cæteris juris ordine. Clar. l. c. n. 5. Farin. Passer. n. 162. quos citat & sequitur Reiffenst. num. 269. Plura quæ concernunt visitationem, accusationem, inquisitionem, cæterumque processum criminalem regularium vide specialiter fuisse tractata à Reiffenst. a q. 270.

TITULUS II. De Calumniatoribus.

Quæst. 61. Calumnia quid sit & quotumplex?

1. **R**esp. Primo: Calumniari in sensu generali nihil est aliud, quam malitiosa & mendax alicujus infamatio. Quatenus verò ad judicia refertur, est aliquem per fraudem litibus vexare. Lauterb. in ff. de ad S. C. Turpill. §. 1. juxta l. 233. ff. de V. S. Strictius, seu prout hoc loco accipitur, calumniari dicitur, qui alteri, quem scit (aut scire debet, ut Clar. §. fin. q. 62. n. 7.) esse innocentem, scienter & dolose falsum crimen in iudicio intendit, seu contra alium proponit. Ita communis, arg. l. 1. ff. ad S. C. Turpill. Unde calumniator in hoc sensu dicitur, non solum, qui alterum falsò accusat aut denunciat, sed & quicumque alius, qui falsum crimen contra alium in iudicio proponit, arg. l. 6. ff. eod.

2. Resp. Secundo: Calumniari dupliciter quis dicitur, nimirum verè, prout jam descriptum est, & præsumptivè, dum qui crimen à se propositum probare nequit, hoc ipso calumniari, seu litem calumniosè movissè censetur seu præsumitur, arg. c. 2. h. t. & ibi Gloss. V. calumniari. Abb. num. 5. Pirh. h. t. n. 1. Cum is qui accusare vel denunciare vult, probationes paratas habere debeat, juxta l. qui accusare. c. de edendo. Quamvis, ut cit. AA. hæc præsumptio non sit juris & de jure, adeoque contra eam pro innocentia Accusatoris & Denunciatoris admittatur in hoc casu probatio. Non tamen eo ipso statim pro Calumniatore haberi, & tanquam talis à Iudice puniri debet, quod in probatione deficiat, sed examinare & inquirere ex officio debet iudex, qua de causa ductus ad falsi criminis delationem accesserit, & num talis Accusator vel Denunciator pro se afferat Probationes & Præsumptiones, quæ dolum & animum calumniantis excludant, & si tales attulerit, absolvendus à crimine calumniæ, Menoch. de arb. c. 321. num. 3. Farin. pr. crim. q. 26. Wiestn. h. t. num. 3. & alii cum communi, juxta l. 1. §. 3. ff. ad S. C. Turpill. Tales verò causæ & præsumptiones, num ad hoc hic & nunc sint sufficientes, relinquendum officio iudicis. l. 1.

Quæst. 62. Quenam in specie sint præsumptiones ejusmodi?

Resp. Adduci solent sequentes: Primò qui ex officio, seu ex necessitate officii denunciant, nisi constet, eos falsò denunciare; obligatio enim officii eos excusat à præsumpta calumnia, non à vera, Clar. §. fin. q. 7. n. 12. Farin. l. c. q. 16. n. 17. Pirh. h. t. n. 6. Wiestn. l. c. Reiffenst. n. 5. jundio n. 13. arg. l. 2. c. de his qui accus. & l. 2. c. de dolo. Secus est de denunciatoribus privatis, qui sponte ob privatum interesse vel ob aliam particularem causam denunciant, Pirh. l. c. arg. l. Divus. ff. de custod. reor. Secundo, qui saltem semiplenè per unum testem probavit, Farin. l. c. num. 21. Menoch. l. c. n. 17. & 18. Felin. in c. 2. h. t. num. 3. Pirh. num. 5. nisi, ut idem, confueverit calumniari; tunc enim præsumitur semper calumniari, quæ præsumptio elidit semiplenam probationem, per quam elidebatur præsumptio calumniæ. Tertio si accusator fuit deceptus in testibus promittentibus extra iudicium se plenum daturus testimonium, postea in iudicio negantibus vel vacillantibus, Abb. in c. 2. h. t. Farin. l. c. n. 49. & 50. Pirh. Wiestn. l. cit. Reiffenst. num. 18. Idem est, si testes ab accusatore nominati mortui sunt, vel procul absentes, vel à testificando malitiosè impediti, Pirh. Wiestn. Reiffenst. l. cit. vel si testes ob inhabilitatem prius fuerunt rejecti, aut aliàs de se inhabiles ad testificandum, ignorante id Accusatore vel Denunciatore, Menoch. l. c. n. 31. Wiestn. l. c. Reiffenst. num. 19. testans de communi. Quarto si probationes aliæ sint accusatori malitiosè subtractæ. Quintò, mulier accusatrix ob fragilitatem excusatur à calumnia præsumpta aliàs ex defectu probationis. Pirh. l. c. Reiffenst. num. 14. juxta l. 1. §. 10. ff. ad S. C. Turpill. Sextò, si quis accuset aliquem de eo delicto, de quo antea erat infamatus, vel quia alia indicia criminis ad torturam, vel saltem ad inquirendum sufficientia præcellerunt, Farin. l. c. n. 61. & 62. Pirh. l. c. Reiffenst. n. 17. Septimò si atrocitate criminis redundantis in grave damnum boni reipublicæ, v. g. læsæ majestatis, hæresis, Simonix ductus quis accusavit aut denunciavit. Abb. in c. 2. h. t. n. 2. Felin. ibid. n. 6. Farin. l. c.